

ROZVOJOVÁ STRATEGIE LUŽICE

2050

Stručná prezentace regionálního plánu
pro budoucnost

K ČEMU LUŽICE POTŘEBUJE ROZVOJOVOU STRATEGII?

Region Lužice zahrnuje město Chotěbuz (Cottbus/Chósebus) a okresy Budyšin (Bautzen) a Zhořelec (Görlitz) v Sasku a dále braniborské okresy Spree-Neiße/Sprjewja-Nysa, Oberspreewald-Lausitz, Elbe-Elster a Dahme-Spreewald. K hlavním ekonomickým pilířům této oblasti patřila v uplynulých desetiletích těžba hnědého uhlí. Zajišťovala pracovní místa, daně, příjmy – a spoluutvářela místní identitu. Odklon od uhelných elektráren znamená pro Lužici velký transformační proces, který zásadně ovlivňuje hospodářství, vědu, krajinu i kvalitu života. Pro budoucí rozvoj regionu potřebujeme chytrou vizi, která nebude končit u státních hranic a kterou budou všichni zúčastnění zohledňovat. Proto byla v průběhu projektu „Zukunftswerkstatt Lausitz“ (Dílna budoucnosti Lužice) vyhotovena „Rozvojová strategie Lužice 2050“. Ta tvoří schválený rámec pro budování perspektivní a vstřícné Lužice a představuje důležité východisko nadcházejících strukturálních změn. Takovýto regionální plán zároveň podmiňuje přidělení podpory ze strany německého státu i Evropské unie. Kromě toho chce tato přeshraniční strategie sloužit jako vodítko při tvorbě rozvojových koncepcí okresů a měst i při spolupráci mezi obcemi.

Co Rozvojová strategie obsahuje?

Rozvojová strategie se dělí do sedmi kapitol. Ty vycházejí z oblastí činnosti, na nichž se usnesly vlády Sasko a Braniborsko. V jednotlivých kapitolách se popisují specifická východiska v rámci daného tématu, z nichž se vyvozují klíčové cíle a aktivity. Další relevantní informace, data, fakta a vysvětlení poskytují studie a posudky připojené v přílohách.

1. kapitola: Infrastruktura a veřejné služby

Atraktivní města a vesnice

Ústředním problémem regionu jsou demografické změny a z nich plynoucí úbytek příležitostí pro kulturní a volnočasové využití i možnost vzdělávání, s čímž souvisí i stoupající počet prázdných nemovitostí. Atraktivní města a vesnice by měly napomoci tomu, aby se v oblasti opět usazovalo více mladých lidí a aby měli zájem zde zůstat. I pro podnikání je stále důležitější, zda jsou obce, kde firmy sídlí, atraktivní a zda se tam zaměstnanci a zaměstnankyně cítí dobře.

Dopravní infrastruktura a mobilita

Vedle lepšího vnitřního zpřístupnění potřebuje Lužice také kvalitní napojení na sousední metropole i na evropské dopravní sítě. S tím souvisí otázka budování infrastruktury a koncepcí mobility tak, aby umožňovaly dobré prosítování relevantních klíčových měst a neopomíjely ani vesnice. Zároveň by měly odpovídat aktuálním ekonomickým potřebám a být progresivní, šetrné vůči klimatu a ekologicky udržitelné.

Veřejné služby pro budoucnost

Veřejné služby tvoří základ kvalitního života v Lužici: zdravotnictví a pečovatelské služby, péče o děti a vzdělávání, bydlení, civilní ochrana, zajištění elektřiny, vody, kanalizace i odvozu odpadu, stejně jako možnost nákupu věcí denní potřeby. Zejména s ohledem na žádoucí vyrovnání životních podmínek v rámci Německa by zde mělo být hlavním kritériem zajištění základních potřeb všech obyvatel země.

Digitalizace

Zásadní roli pro úspěch procesu transformace v Lužici hraje digitalizace. Díky ní lze významně snížit, ne-li dokonce odstranit rozdíly mezi nejdůležitějšími městy a venkovem. Digitalizace je úkol, který se týká řady oblastí, např. samosprávy, ekonomiky, turistického ruchu nebo výzkumu. Jejím předpokladem je plošně dostupné a funkční širokopásmové připojení.

Opuštěné povrchové doly, infrastruktura a energetické stavby

Po odklonu od využívání uhelných elektráren zůstává řada území, která dříve sloužila energetice, opuštěná. Tato území je třeba rekultivovat a umožnit jejich nové využití. Totéž platí pro průmyslové kulturní dědictví v celé Lužici. Zde může region stavět na svých úspěšných zkušenostech z dřívějška. Dosavadní revitalizace skýtají pozitivní a slibné vyhlídky pro možný další vývoj Lužice.

2. kapitola: Inovace, výzkum a věda

Výzkum, prostor pro experimenty a energie

Lužice je region, ve kterém jsou patrné kulturní a civilizační dějiny Evropy, kde se prolíná technický, hospodářský, duchovní, kulturní i společenský vývoj. Vzhledem ke své poloze představuje tento region odjakživa křižovatku evropských trendů a lužickosrbský element dělá z Lužice mimořádné místo soužití různých jazyků a kultur. Právě díky této diverzitě se mohou Lužičané stát hybateli inovací.

3. kapitola: Podpora a rozvoj ekonomiky

Ekonomika a podnikání

S odklonem od těžby a spalování hnědého uhlí ztrácí Lužice jádro své ekonomické identity. Jen skupina LEAG zde nyní zaměstnává okolo 8000 lidí a její roční obrát činí zhruba 1,3 miliardy eur. Kromě toho zde působí řada poskytovatelů služeb závislých na hnědém uhlí. Výzva spočívá v tom, aby se podniky v celém produkčním řetězci úspěšně transformovaly a přeorientovaly na nové oblasti činnosti.

Zemědělské, lesnické a rybářské produkční řetězce

Zemědělský, lesnický a rybářský sektor významným způsobem přispívají k zajištění udržitelnosti veřejných statků, jako je biodiverzita, voda, půda a vzduch. Strukturální proměna regionu přináší možnost budovat a posilovat regionální produkční řetězce a podpořit pozitivní ekonomický vývoj.

4. kapitola: Zvyšování odborné kvalifikace

Tato kapitola se týká náborů, zvyšování kvalifikace a dlouhodobého udržování odborně vyškolených pracovních sil. Úzce souvisí s demografickým vývojem v oblasti a s otázkou, jestli zde bude trvale k dispozici dostatek specialistů s potřebným vzděláním. Bude tedy důležité mimo jiné zvyšovat kvalifikaci odborných pracovníků v regionu, aby zde firmy orientující se na nové obory nacházely kvalifikované zaměstnance.

5. kapitola: Marketing, kultura, umění a turistický ruch

Umění, kultura a turistický ruch hrají ve strukturálním rozvoji Lužice důležitou roli – směrem dovnitř utvářejí její identitu, navenek pak image regionu. Dodávají nové impulzy a napomáhají integraci. Vzájemně sladěné marketingové aktivity v těchto oblastech mohou významně přispět k posílení pozice regionu.

6. kapitola: Modelový evropský region

Lužice je region v srdci Evropy. Vyznačuje se úzkou a mnohostrannou spoluprací s polskými a českými sousedy. Tu bude třeba do budoucna ještě prohloubit, protože strukturální proměna se nezastaví u státních hranic. Aktéři ze všech tří zemí odpovědní za rozvoj regionu by zde měli intenzivně koordinovat své kroky a jejich jednání by měla vyústit v konkrétně realizovatelné společné projekty.

7. kapitola: Participace

Společnost a soudržnost

Lužice, sestávající z více dílčích regionů, se může pochlubit bohatým kulturním dědictvím i rozvinutou občanskou společností. Důležité pilíře sociální soudržnosti tvoří společná identita a kultura. Dále posilovat je může dobrovolné zapojování a politická účast. Odrzový můstek zde poskytují také zkušenosti spojené s kulturní a jazykovou rozmanitostí, mj. díky blízkosti polských a českých sousedů i díky vlivu Lužických Srbů/Wendů.

Samospráva a politici jakožto hybatelé a podporovatelé

Strukturální proměna se pojí s komplexními výzvami pro místní samosprávy a vyžaduje mimořádně kvalifikované a motivované pracovníky. Dalšími důležitými parametry jsou budoucí investice, plány a využívání pozemků, spolupráce obcí, spolupráce občanů a jejich participace a také finanční situace obcí.

Jak tento strategický dokument vznikl?

Tato rozvojová strategie nevznikla v žádné slonovinové věži, nýbrž „zdola“, během rozsáhlého procesu hledání vize se širokým zapojením veřejnosti, který si vyžádal zhruba tři roky. Jen na informačních stáncích proběhly rozhovory s asi 3000 občankami a občany. Konala se rovněž řada akcí, workshopů, debat i dalších formátů. Za širokého zapojení Lužičanů vzniklo 25 odborných studií a posudků. Takto shromážděný rozsáhlý materiál byl poté spolu se stávajícími regionálními vizemi, koncepcemi a stanovisky rozpracován do „Rozvojové strategie Lužice 2050“.

Projektový tým měl při práci na své straně řadu partnerů. Úzce spolupracoval a pravidelně koordinoval svou činnost se 14 členy řídicího výboru složeného ze zástupců zúčastněných spolkových zemí Braniborska a Saska, okresů Budyšin, Dahme-Spreewald, Elbe-Elster, Zhořelec, Oberspreewald Lausitz, Spree-Neiße/Sprjewja-Nysa, města Chotěbuz i s dalšími partnery. Tvorba Rozvojové strategie měla sama osobě inovativní charakter: od května do září 2020 ji digitálně vypracovávalo 50 autorek a autorů z celé Lužice, bez nároku na honorář. Jejich návrhy poté prošly vícestupňovým hlasováním asi 100 místních poslanců, zemských radů, starostů a zástupců dalších institucí. Díky tomu se podařilo předložit autentickou rozvojovou strategii - vzešlou z Lužice a Lužici určenou.

Jak byly do činnosti zapojeny zvláštní cílové skupiny?

Například prostřednictvím výzev určených mladé generaci. Od srpna 2019 do dubna 2020 rozvíjelo nápady týkající se budoucnosti Lužice kolem 120 náctiletých účastníků. Workshopy na téma strukturální proměny, regionální image a participace nabízel také projekt #Mission2038 organizace Deutsche Kinder- und Jugendstiftung (Německá nadace pro děti a mládež), kvůli koronaviru bohužel pouze digitálně. Během tohoto procesu vyšlo najevo, že mladí pociťují silnou touhu proměňovat a utvářet svět, což je důležité využít. Zapojili se také Lužičtí Srbové/Wendové. Za tímto účelem vznikl například projekt „Innovation durch Tradition“ (Inovace prostřednictvím tradice) Fraunhofského institutu organizace práce, který se za účasti více než 70 zájemců zaměřil na potřeby, vize a konkrétní kroky vedoucí k realizaci strukturální proměny právě z pohledu Lužických Srbů/Wendů. Třetím těžištěm naší práce s cílovými skupinami bylo posilování občanské společnosti. Proto se Dílna budoucnosti Lužice partnersky podílela na založení transformační sítě pro občanskou společnost Bürgerregion Lausitz (Občanský region Lužice), která vznikla v září v Hoyerswerdě.

Kde je možné se s Rozvojovou strategií seznámit?

„Rozvojová strategie Lužice 2050“ je dostupná online na stránce www.zw-lausitz.de. Dokument je kromě němčiny přeložen i do horní a dolní lužické srbštiny.

Co se bude se strategickým dokumentem dít dál?

Vypracování „Rozvojové strategie Lužice 2050“ znamená pouze první krok. Nyní jde o to, realizovat její cíle prostřednictvím konkrétních záměrů. Lužice se v případě úspěchu stane modelovým evropským regionem, příkladem úspěšné strukturální proměny. Rozvojová strategie tvoří rámec pro vývoj a realizaci konkrétních budoucích projektů, mj. s využitím peněz ze strukturálních fondů. Jde o jedinečnou šanci pro Lužici, která tak může utvářet svou budoucnost po svém. V tomto smyslu předložená strategie nepředstavuje závěr, ale naopak start. „Rozvojová strategie Lužice 2050“ je jakousi momentkou. Ve světle poznatků procesu strukturálního vývoje se bude psát dál.

Kontakt

Wirtschaftsregion Lausitz GmbH
Projekt Zukunftswerkstatt Lausitz
Magazinstraße 28
03046 Cottbus

Přeložila Marta Eich

www.wirtschaftsregion-lausitz.de

www.zw-lausitz.de

Stadt
Cottbus/
Chóšebuz

Landkreis
Dahme-
Spreewald

Landkreis
Elbe-Elster

Landkreis
Oberspreewald-
Lausitz

Landkreis
Spree-Neiße

Landkreis
Bautzen

Landkreis
Görlitz